

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 218/2015-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. apríla 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Sžso 7/2012 a jeho rozsudkom z 24. apríla 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júla 2013 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len

„sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Sžso 7/2012 a jeho rozsudkom z 24. apríla 2013 (ďalej aj „namietaný rozsudok najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vykonával od roku 2006 do konca roku 2007 samostatnú advokátsku prax v postavení samostatne zárobkovo činnéj osoby. Ako samostatne zárobkovo činná osoba bol povinne nemocensky a dôchodkovo poistený a riadne uhrádzal predpísané platby.

K 1. januáru 2008 sťažovateľ založil obchodnú spoločnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „spoločnosť“), ktorej bol jediným spoločníkom a konateľom, pričom jediným predmetom podnikania tejto spoločnosti je poskytovanie právnych služieb podľa osobitného zákona. V zakladateľskej listine o založení spoločnosti sa sťažovateľ zaviazal, že nebude vykonávať činnosť advokáta ako samostatná fyzická osoba. Na základe tejto skutočnosti postavenie sťažovateľa ako fyzickej osoby podnikajúcej na základe iného ako živnostenského oprávnenia zaniklo.

Uvedené skutočnosti sťažovateľ oznámil písomne príslušným správny orgánom, vrátane Sociálnej poisťovne – pobočka Bratislava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“), pričom prílohou písomného oznámenia bol registračný list fyzickej osoby – odhláška. Sťažovateľ zastáva názor, že týmto ako poistenec splnil všetky podmienky, ktoré sú ustanovené v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) pre zánik povinného nemocenského a dôchodkového poistenia k 31. decembru 2007.

Sociálna poisťovňa rozhodnutím č. 705-0210000003-GC09/09 zo 16. marca 2009 (ďalej len „prvostupňové správne rozhodnutie“) rozhodla o odhláske sťažovateľa zo systému povinného nemocenského a dôchodkového poistenia tak, že mu nezaniká účasť na povinnom nemocenskom a dôchodkovom poistení k 31. decembru 2007. Označené rozhodnutie Sociálnej poisťovne napadol sťažovateľ odvolaním.

O odvolaní sťažovateľa rozhodla Sociálna poisťovňa – ústredie rozhodnutím č. 322-3744-GC-09/2009 zo 6. augusta 2009 (ďalej len „druhostupňové správne rozhodnutie“) tak, že prvostupňové správne rozhodnutie čiastočne zmenila tak, že sťažovateľovi nezaniká povinné nemocenské a dôchodkové poistenie k 31. januáru 2007, a vo zvyšnej časti prvostupňové správne rozhodnutie potvrdila.

Právoplatné rozhodnutia správnych orgánov napadol sťažovateľ žalobou v rámci správneho súdnictva, o ktorej na prvom stupni rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 4 S 201/2009 z 8. júla 2011 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 4 S 201/2009 z 18. októbra 2011 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že ju zamietol.

V rozsudku krajského súdu sa okrem iného uvádza, že pri rozhodovaní:

„Krajský súd v Bratislave vychádzal z ustálenej judikatúry NS SR (9 Sžo 49/2009 a 7 Sžo 44/2010), ako aj rozhodnutia Ústavného súdu SR č. I. ÚS 290/2010-8 a dospel k záveru, že žalovaná pri rozhodovaní vo veci postupovala v súlade so zákonom o sociálnom poistení. Podľa názoru súdu vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 citovaného zákona. Žalobca nebol vyčiarknutý zo zoznamu advokátov, preto musí byť považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu pre potreby zákona o sociálnom poistení. Advokát ako konateľ obchodnej spoločnosti s ručením obmedzeným poskytujúcej advokátske služby, je zapísaný v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou (Osvedčenie č. 4308), je naďalej podľa § 15 zákona o advokácii oprávnený poskytovať právne služby samostatne, aj keď nositeľom tohto oprávnenia je obchodná spoločnosť. Táto

spoločnosť ako právnická osoba, za ktorú koná advokát ako konateľ, je naďalej nositeľom oprávnenia na poskytovanie advokátskych služieb a disponuje aj oprávnením na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. Aj za takýchto okolností advokát, ktorý za spoločnosť koná je aj naďalej zapísaný v zozname advokátov a nestráca svoju spôsobilosť konať samostatne, a to ani v prípade, keby sa tohto práva vzdal v prospech spoločnosti akou je advokátska kancelária s právnou formou spoločnosti s ručením obmedzeným. Žalobca dosiahol za rozhodujúce obdobie, ktoré platilo pre dátum odhlásenia 31. 12. 2007, t. j. za rok 2006 príjem, ktorý bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu vypočítaného podľa § 138 ods. 9 cit. zákona, nespĺňal podmienky na odhlásenie z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia ku dňu 31. 12. 2007, preto správne žalovaný rozhodol, že povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie 31. 12. 2007 nezaniklo.

Ustanovenie § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení vymedzuje pojem samostatne zárobkovo činné osoby. Upravuje aj postavenie advokáta, ktorý má oprávnenie na vykonávanie advokátskej činnosti. Existencia oprávnenia advokáta na výkon advokátskej činnosti je podmienená jeho zápisom v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou až do času, kým advokát nebol vyčiarknutý z takéhoto zoznamu. To má za následok, že musí byť považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Z uvedeného dôvodu je povinne nemocensky poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b) a povinne dôchodkovo poistený podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení a vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 cit. zákona. Túto skutočnosť nemôže ovplyvniť právna úprava obsiahnutá v § 12 zákona o advokácii, ktorý upravuje formu, ktorou môže advokát vykonávať advokáciu, lebo základným predpokladom pre výkon advokácie je vykonávanie takejto činnosti fyzickou osobou, ktorá má zákonom požadované oprávnenie. Na výkon advokátskej činnosti je teda oprávnený len advokát, ktorý je zapísaný do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora. Vymedzenie pojmu samostatne zárobkovo činná osoba podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení je odvodené od samotného oprávnenia vykonávať túto činnosť.

Navyše § 15 zákona o advokácii upravuje špecifické podmienky, za ktorých advokáti môžu vykonávať advokáciu ako konatelia spoločnosti s ručením obmedzeným a účasť advokáta v takejto spoločnosti je viazaná na existenciu oprávnenia na poskytovanie advokátskych služieb jednotlivých spoločníkov a konateľov, ktorými môžu byť len advokáti, a ktorých účasť v spoločnosti zaniká vyčiarknutím zo zoznamu advokátov, v skutočnosti stratou oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu.“

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 9 Sžo 7/2012 z 24. apríla 2013 tak, že odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil.

V napadnutom rozsudku najvyššieho súdu sa okrem iného uvádza:

«Z administratívneho spisu žalovanej vyplýva, že žalobca bol zapísaný do zoznamu advokátov, vedeného Slovenskou advokátskou komorou, dňom 1. januára 2006 a od 1. júla 2007 bol povinne nemocensky a dôchodkovo poistený ako samostatne zárobkovo činná osoba (SZČO). Dňom 1. januára 2008 zápisom do obchodného registra vznikla spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorej je žalobca jediným spoločníkom a konateľom. Žalobca podal odhlášku z poistenia na príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne dňa 4. januára 2008.

Námietky, ktorými žalobca v odvolaní spochybňuje rozsudok krajského súdu boli v zásade zhodné s námietkami, ktoré žalobca uplatňoval už v konaní na súde prvého stupňa. Podľa názoru najvyššieho súdu už žalovaná a následne aj súd prvého stupňa sa s týmito námietkami žalobcu vysporiadali, pričom odvolací súd už vyslovenú argumentáciu považuje za relevantnú, výstižnú a dostatočnú. Žalovaná ako aj krajský súd podrobne odôvodnili, prečo žalobca, ktorý od 1. januára 2008 vykonáva činnosť advokáta ako spoločník a zároveň konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným poskytujúcej advokátske služby podľa § 14 zákona o advokácii, je naďalej SZČO, pričom bolo dostatočne zrozumiteľne a jasne ozrejmene, že v danom prípade neboli splnené podmienky zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia podľa § 21 zákona o sociálnom poistení.

Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozsudku krajského súdu a na zdôraznenie jeho správnosti dopĺňa, že § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení vymedzuje pojem SZČO na účely tohto zákona a upravuje tak aj postavenie advokáta, ktorý má oprávnenie

na vykonávanie advokátskej činnosti. Ustanovenie § 15 zákona o advokácii upravuje špecifické podmienky, za ktorých advokáti môžu vykonávať advokáciu ako konatelia spoločnosti s ručením obmedzeným. Účasť advokáta v takejto spoločnosti je viazaná na existenciu jeho oprávnenia na poskytovanie advokátskych služieb.

Aj podľa názoru odvolacieho súdu existencia oprávnenia advokáta na výkon advokátskej činnosti, podmienená jeho zápisom v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou (ďalej len „SAK“) až do času, kým advokát nebol vyčiarknutý z takéhoto zoznamu alebo nedošlo k pozastaveniu výkonu advokácie podľa § 8 zákona o advokácii má za následok, že musí byť považovaný za SZČO na účely zákona o sociálnom poistení. Z uvedeného dôvodu je povinne nemocensky poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b) a povinne dôchodkovo poistený podľa § 15 ods. 1 písm. b) a vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 zákona o sociálnom poistení. Túto skutočnosť nemôže ovplyvniť právna úprava, obsiahnutá v § 12 zákona o advokácii, upravujúca iba formu, ktorou môže advokát advokáciu vykonávať, lebo základným predpokladom výkonu advokácie je výkon takej činnosti fyzickou osobou, ktorá má zákonom požadované oprávnenie.

Zákonodarca rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch zveril do vecnej pôsobnosti pobočky Sociálnej poisťovne (§ 178 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona o sociálnom poistení). Vzhľadom na uvedené je irelevantné potvrdenie SAK o zániku oprávnenia žalobcu vykonávať advokáciu samostatne ako fyzická osoba. Na určenie, že potvrdenie SAK je pre Sociálnu poisťovňu záväzné, nie je súd oprávnený, lebo pri rešpektovaní zásady trojdelenia moci v štáte a bez právneho podkladu všeobecný súd nemôže Sociálnej poisťovni ukladať povinnosti a zasahovať do výkonu štátnej správy. Oprávnenie SAK vydávať potvrdenie podľa § 12 zákona o advokácii (§ 71 ods. 2 písm. k/ zákona o advokácii) naviac vzniklo až od 1. októbra 2009, nie je preto relevantné pre posúdenie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 6. augusta 2009 o trvaní poistenia k 1. januáru 2008.

Vymedzenie SZČO podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010 je odvodené od samotného oprávnenia vykonávať advokáciu. Nositeľom tohto oprávnenia je advokát ako fyzická osoba. Žalobcovi oprávnenie

na vykonávanie činnosti ako také nezaniklo, je len osobitným zákonom limitovaný v tom, že túto činnosť nemôže súčasne vykonávať samostatne, keď si sám zvolil, že advokátske služby bude poskytovať prostredníctvom s. r. o. Oprávnenie na vykonávanie advokácie je viazané na fyzickú osobu a nezaniká ani v prípade, že advokátsku činnosť realizuje prostredníctvom obchodnej spoločnosti, v dôsledku čoho v danom prípade nenastali zákonom taxatívne vymedzené skutočnosti (§ 21 zákona o sociálnom poistení) rozhodujúce pre zánik povinného nemocenského a dôchodkového poistenia u žalobcu ako SZČO. Žalobcovi po celý čas status advokáta zostáva, svoje profesijné označenie je povinný podľa zákona o advokácii používať aj v prípade, že právne služby poskytuje prostredníctvom združenia, verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným a až k nemu, následne, pripája meno združenia alebo obchodné meno spoločnosti. Účasť advokáta v spoločnosti s ručením obmedzeným je viazaná na existenciu oprávnenia na poskytovanie advokátskych služieb jednotlivých spoločníkov a konateľov, ktorými môžu byť len advokáti, a ktorých účasť v spoločnosti zaniká vyčiarknutím zo zoznamu advokátov, v skutočnosti stratou oprávnenia na vykonávanie činnosti advokáta.

Právny názor krajského i odvolacieho súdu je v súlade s právnym názorom najvyššieho súdu, vysloveným v rozsudku sp. zn. 7 Sžso/27/2010 z 1. júla 2011, ktorý bol v rámci zabezpečenia jednotného výkladu zákonov v súlade s § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. publikovaný v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2012 pod č. 66.

Pokiaľ žalobca poukazoval v priebehu odvolacieho konania na nálezy II. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky, odvolací súd poukazuje na to, že nálezy sp. zn. II. ÚS 63/2012 a II. ÚS 426/2012 sú ojedinelé v rozhodovacej praxi ústavného súdu. Ostatné senáty ústavného súdu (napríklad uznesenia sp. zn. I. ÚS 93/2012-14 z 29. februára 2012, sp. zn. III. ÚS 426/2012-22 z 12. septembra 2012 a IV. ÚS 103/2012-13 z 1. marca 2012) sťažnosti žalobcov v obdobných veciach odmietli ako zjavne neopodstatnené.»

Sťažovateľ poukazuje na to, že problematikou zániku povinnej účasti advokáta na nemocenskom a dôchodkovom poistení pri zmene spôsobu výkonu advokácie zo samostatného na výkon advokácie v mene a na účet spoločnosti s ručením obmedzeným

sa za účinnosti zákona o sociálnom poistení opakovane zaoberali tak všeobecné súdy v rámci správneho súdnictva, ako aj ústavný súd. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na konkrétne rozhodnutia najvyššieho súdu a ústavného súdu, ktoré sa prikláňajú k záveru, že pri zmene spôsobu výkonu advokácie zo samostatného na výkon advokácie v mene a na účet spoločnosti s ručením obmedzeným nedochádza k zániku povinnej účasti advokáta na nemocenskom a dôchodkovom poistení, a konfrontuje ich so súdnymi rozhodnutiami, v ktorých je vyslovený opačný záver, teda že pri zmene spôsobu výkonu advokácie zo samostatného na výkon advokácie v mene a na účet spoločnosti s ručením obmedzeným dochádza k zániku povinnej účasti advokáta na nemocenskom a dôchodkovom poistení, a na tomto základe konštatuje, že rozhodovacia prax najvyššieho súdu a ústavného súdu je nejednotná a vyvoláva stav právnej neistoty.

Sťažovateľ osobitne poukazuje na nálezy II. senátu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 63/2012 a sp. zn. II. ÚS 426/2012 oba z 21. februára 2013, ktoré sú podľa jeho tvrdenia z časového hľadiska najaktuálnejšie vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu. Sťažovateľ sa stotožňuje s argumentáciou uvedenou v označených nálezoch ústavného súdu a na tomto základe formuluje výhrady proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu.

Sťažovateľ v prvom rade namieta, že najvyšší súd sa nevysporiadal s jeho odvolacími námietkami, keďže *„nedáva konkrétnu odpoveď na námietky“* a odôvodnenie napadnutého rozsudku obsahuje iba *„paušálnu argumentáciu pre skutkovo obdobné veci bez individuálneho posúdenia konkrétnej argumentácie odvolateľa...“*. Podľa sťažovateľa najvyšší súd *„úplne ignoroval moju námietku komparácie právneho postavenia subjektov v obdobnom právnom postavení a vytykané zreteľné črty diskriminácie imanentné zvolenému prístupu“*.

Sťažovateľ formuluje tiež výhrady k spôsobu, akým sa najvyšší súd vysporiadal s aktuálnou judikatúrou ústavného súdu. Sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza, že *«Nálezy ústavného súdu, ktoré predstavujú jeho najaktuálnejšiu rozhodovaciu prax... priamo*

reflektujú na existenciu rozhodnutia R 66/2012 so závermi o ďalšej neudržateľnosti právnej argumentácie stojacej za rozhodnutím R 66/2012. Túto skutočnosť však Porušovateľ nielenže nijako nezohľadnil, ale dokonca absolútne odignoroval.

V tejto súvislosti si dovoľím citovať relevantnú časť odôvodnenia Rozsudku, podľa ktorej „(p)okiaľ žalobca poukazoval v priebehu odvolacieho konania na nálezy II. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky, odvolací súd poukazuje na to, že nálezy sp. zn. II. ÚS 63/2012 a II. ÚS 426/2012 sú ojedinelé v rozhodovacej praxi ústavného súdu. Ostatné senáty ústavného súdu (napríklad uznesenia sp. zn. I. ÚS 93/2012-14 z 29. februára 2012, sp. zn. III. ÚS 426/2012-22 z 12. septembra 2012 a IV. ÚS 103/2012-13 z 1. marca 2012) sťažnosti žalobcov v obdobných veciach odmietli ako zjavne neopodstatnené.».

Sťažovateľ ďalej namieta neudržateľnosť formálneho nazerania najvyššieho súdu na existenciu oprávnenia poskytovať právne služby u advokáta, ktorý mení spôsob výkonu advokácie a porovnáva ho s právnym postavením advokáta, ktorému bol pozastavený výkon advokácie. Sťažovateľ argumentuje tiež tým, že ako advokát – fyzická osoba od 1. januára 2008 nedosahuje žiadny príjem, čo napokon vyplýva aj z potvrdenia Slovenskej advokátskej komory, ktoré predložil Sociálnej poisťovni.

Podaním z 21. augusta 2014 sťažovateľ zaslal ústavnému súdu rozsudok krajského súdu sp. zn. 6 S 202/2013 z 30. mája 2014, ktorým tento súd vyhovel jeho žalobe a zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Bratislava č. 700-0212548909-GC04/09 z 15. októbra 2009 a Sociálnej poisťovne – ústredie č. 1139-3/2013-BA z 29. júla 2013, ktorými bolo rozhodnuté o výške poistného na nemocenské, starobné, na invalidné poistenie a poistenie do rezervného fondu solidarity pre sťažovateľa za obdobie január až december 2008. Tieto rozhodnutia nadväzujú na rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ktorými bolo rozhodnuté o tom, že sťažovateľovi nezaniká účasť na povinnom nemocenskom a povinnom dôchodkovom poistení k 31. decembru 2007, ktoré napadol žalobou v správnom súdnictve, o ktorej bolo rozhodnuté rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 S 201/2009 z 8. júla 2011 v spojení so sťažnosťou napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu.

Zo sťažovateľom predloženého rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 S 202/2013 z 30. mája 2014 vyplýva, že krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s argumentáciou ústavného súdu obsiahnutou v jeho nálezoch sp. zn. II. ÚS 63/2012 a sp. zn. II. ÚS 426/2012 a dospel k záveru, že sťažovateľ prestal byť na účely zákona o sociálnom poistení samostatne zárobkovo činnou osobou v dôsledku zmeny spôsobu výkonu advokácie zo samostatného výkonu na výkon prostredníctvom spoločnosti s ručením obmedzeným. Označený rozsudok krajského súdu napadla odvolaním Sociálna poisťovňa, pričom zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že odvolacie konanie je najvyšším súdom vedené pod sp. zn. 1 Sžso 71/2014, pričom o odvolaní dosiaľ najvyšší súd nerozhodol.

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn.: 9 Sžso/7/2012 porušil základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. 04. 2013, č. k.: 9 Sžso/7/2012 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Vychádzajúc zo svojej ustálenej judikatúry, ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti považuje za potrebné tiež zdôrazniť, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou

inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Sťažovateľ tvrdí, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 36 ods. 2 listiny kto tvrdí, že bol ukrátený na svojich právach rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takého

rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nemožno vylúčiť preskúmavanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd podľa Listiny.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ sa nestotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu vyjadreným v napadnutom rozsudku, podľa ktorého zmenou spôsobu výkonu advokácie zo samostatného výkonu advokácie na výkon advokácie v mene a na účet spoločnosti s ručením obmedzeným nedochádza k zániku povinnej účasti advokáta na nemocenskom a dôchodkovom poistení, keďže zastáva opačný názor, teda že zmenou spôsobu výkonu advokácie (ktorú pôvodne vykonával samostatne a v súčasnosti ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným) prestal byť samostatne zárobkovo činnou osobou na účely povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia.

Sťažovateľ zakladá argumentáciu o porušení svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie predovšetkým na skutočnosti, že najvyšší súd sa v napadnutom rozsudku neriadil právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v nálezoch sp. zn. II. ÚS 426/2012 z 21. februára 2013 a sp. zn. II. ÚS 63/2012 z 21. februára 2013 (ďalej aj „odchylné rozhodnutia ústavného súdu“), ktorými ústavný súd rozhodol o porušení základných práv iných sťažovateľov, pričom z odôvodnenia označených nálezov vyplýva záver, že zmena spôsobu výkonu advokácie zo samostatného výkonu na jej výkon ako konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným má za následok zánik postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia.

V súvislosti so sťažnostnou argumentáciou sťažovateľa je ústavný súd nútený akceptovať jeho námietku, že judikatúra najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu vo vzťahu

ku kľúčovému problému, ktorý nastoľuje vo svojej sťažnosti, t. j. k otázke, či zmena spôsobu výkonu advokácie z jej samostatného výkonu na výkon ako konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným má (alebo nemá) za následok zánik postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia, nie je jednotná, čo vyvoláva stav právnej neistoty, ktorý je žiaduce čo najskôr odstrániť.

Pokiaľ ide o judikatúru ústavného súdu k uvedenej problematike, ústavný súd konštatuje, že až do vydania nálezov, na ktorých zakladá svoju argumentáciu sťažovateľ, t. j. nálezov sp. zn. II. ÚS 426/2012 z 21. februára 2013 a sp. zn. II. ÚS 63/2012 z 21. februára 2013, bola jednotná a vychádzala z názoru, že zmena spôsobu výkonu advokácie na výkon ako konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným nemá za následok zánik postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoje rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 290/2010 zo 7. septembra 2010, sp. zn. IV. ÚS 342/2010 z 23. septembra 2010, sp. zn. II. ÚS 508/2010 z 25. novembra 2010, sp. zn. I. ÚS 64/2012 z 8. februára 2012, sp. zn. I. ÚS 93/2012 z 29. februára 2012, sp. zn. IV. ÚS 103/2012 z 1. marca 2012, sp. zn. I. ÚS 570/2012 z 28. novembra 2012, sp. zn. III. ÚS 118/2012 z 28. marca 2012 a sp. zn. III. ÚS. ÚS 426/2012 z 12. septembra 2012, ako aj uznesenia prijaté po vydaní odchylných rozhodnutí ústavného súdu, konkrétne sp. zn. I. ÚS 599/2013 z 2. októbra 2013 a sp. zn. I. ÚS 266/2014 zo 4. júna 2014.

Z uvedeného vyplýva, že nejednotnosť do judikatúry ústavného súdu bola vnesená jeho II. senátom prostredníctvom nálezov označených v sťažnosti sťažovateľa. V dôsledku tejto skutočnosti a v záujme napraviť svoje pochybenie II. senát ústavného súdu (konajúci v už inom zložení) prerušil konanie v obdobnej právnej veci sťažovateľa R. K. vedenej pod sp. zn. II. ÚS 335/2013 a predložil v súlade s § 6 zákona o ústavnom súde plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných názorov senátov ústavného súdu s cieľom prelomiť dosiaľ prevládajúcu judikatúru ústavného súdu k predmetnej otázke založenej na závere, že z ústavného hľadiska je akceptovateľný právny názor všeobecných súdov, podľa ktorého zmenou spôsobu výkonu advokácie z jej samostatného výkonu na výkon konateľa

spoločnosti s ručením obmedzeným nemá za následok zánik postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia. Plénum ústavného súdu uznesením sp. zn. PLZ. 1/2015 zo 4. marca 2015 návrh II. senátu ústavného súdu zamietlo.

Na tomto základe II. senát ústavného súdu, akceptujúc prevládajúcu judikatúru senátov ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 335/2013 v náleze z 26. marca 2015 rozhodol, že základné právo sťažovateľa R. K. na súdnu ochranu a jeho právo na spravodlivé súdne konanie porušené neboli. V tejto línii judikatúry je potrebné v záujme právnej istoty postupovať aj vo veci sťažovateľa.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd považuje za nevyhnutné v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti sťažovateľa zdôrazniť, že nálezy sp. zn. II. ÚS 426/2012 z 21. februára 2013 a sp. zn. II. ÚS 63/2012 z 21. februára 2013 predstavovali ojedinelé vybočenie z inak stabilizovanej judikatúry senátov ústavného súdu k predmetnej problematike, ktorú je žiaduce akceptovať aj v posudzovanej veci.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd zastáva názor, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, ktoré nie sú svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne aj tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd sa v napadnutom rozsudku s odvolacími námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a sťažovateľom označeným základným právom podľa čl. čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie reálne mohla viesť k vysloveniu ich porušenia v konaní vo veci samej. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2015